

TEOTIHUAKAN

Teotihuakan je bio retkost po svom ogromnom prostranstvu dok je po svojoj perfektnoj infrastrukturi bio čudo. Moderni urbanisti mogu ovde mnogo da nauče. Sa severa na jug proteže se tri kilometra duga ulica koja se danas zove Put mrtvih. Sa obe strane ulice bio je luksuzni korzo koji su zaklanjale piramide i platforme hramova.

Bulevar se prema severu dizao nekih tridesetak metara tako da posmatrač gledajući sa juga ima utisak da široka ulica od nekih pedeset metara vodi ka nebu. Put mrtvih završava se ispred Mesečeve piramide, kompleksa u vidu stepeništa, koji zauzima osnovnu površinu od 155 sa 200 metara, to je otprilike kao dva fudbalska igrališta. Gledano odozgo sa Mesečeve piramide na levoj strani raskošne ulice nalazi se najmonumentalnija građevina Srednje Amerike a to je piramida Sunca koja ima osnovicu 222 sa 225. Visoka je 63 metra. Sunčeva piramida ima veće dimenzije od Keopsove piramide. Treći hram je najlepši i najbogatije ukrašen reljefima Zmijске glave ukrašene perjem lelujuju svuda okolo, maske demonskih bića zure sa stepeništa i reljefa, tela zmija puze oko podnožja hrama. Ono što mi vidimo danas obasjano suncem, belo-sivo-smeđim tonovima, nekada je bleštalo divnim duginim bojama. Svaki bog i svaki demon imali su svoju boju. Reljefi nisu služili samo kao ukras već su pričali neku religioznu priču.

Ornamentalni motivi sa unutrašnje strane hrama Kecalkoatla potvrđuju da je amblem letećeg boga u obliku zmije bio poznat u Srednjoj Americi mnogo pre doba Asteka i Maja. Teotihuakan je sa svojih 200.000 stanovnika bio živ veliki grad, veći od antičkog Rima u doba Cezara. Grnčarstvo je nekada kod njih bio unosan posao jer se izvozilo sve do Gvatemale, a nama je silaskom sa piramide preostalo da kupimo kao suvenir ono što je sada najorginalnije jer grnčarskih proizvoda više nema. Ispod same piramide postoje radionice za obradu obsiduma, okamenjene lave crvenkaste boje koju možete kupiti u jednoj od bezbroj malih prodavnica suvenira. Tu smo prisustvovali i prezentaciji šta se sve može napraviti od kaktusa; pored tekile, može papir, igla i konac.

Za Hram Kecalkoatla se dugo mislilo da je tvrđava pa je otkuda došlo i ono ime Citadela, ali su kasnija istraživanja pokazala da to nije tvrđava već da je to hram boga vazduha Quetyalcoatla jer su na tlu Meksika tvrđave nastale mnogo kasnije. Iza ovog Hrama nalazi se ogromna piramida sazidana od grubog kamena i ukrašena raznim skulpturama. Gornji deo pročelja piramide zauzima skulptura ogromne zmije koja je predstavljala simbol boga vazduha, a simbol boga vazduha Quetyalcoatla je takozvana „Pernata zmija“. U sačuvanim legendama o „Pernatoj zmiji“ bog Quetyalcoatl bio beli čovek s bradom koji je nekada davno došao sa istoka, kako bi narod naučio umetnosti, znanju i proizvodnji. Pošto je izvršio svoj zadatak ponovo se uputio preko mora obećavši da će se vratiti.. Ta okolnost možda objašnjava zašto su Španci tako lako osvojili Meksiko, jer je sav meksički narod verovao, pa i sam kralj Montezuma bio uveren da beli ljudi, koji su se iskrcali kod Verakruza predstavljaju izlasičnike boga Qetlyalcoatla, koji evo sada ispunjava svoje obećanje o povratku.

Vlada mišljenje da je ovaj sveti grad služio samo za velike religiozne svečanosti jer tu niko nikada nije stanovao. Iz tog svetog grada poneo sam divne uspomene i jedan neobičan suvenir koji sam kupio u podnožju piramida od nasrtljivih uličnih prodavaca. Kupio sam jedan mali kalendar Acteka u bazaltu koji je manja kopija od one koju sam video u Nacionalnom antropološkom muzeju u Meksiko sitiju. A sada da se vratimo malo unazad u istoriju koja se najbolje može videti i naučiti u Antrapološkom muzeju u Meksiko sitiju. Ako se malo duže zadržimo u paviljonu Asteka prvo će nam upasti u oči predivna maska od paunovih pera njihovog legendarnog sveštenika i vladara Montezuma (oko 1466. godine). On je vladao ogromnim

carstvom koje je imalo nekoliko miliona stanovnika i isto toliko vojnika, pa je dozvolio da ga pokori španac Hernan Korteza u ime kralja Španije Karla V. Korteza ga je pokorio sa ščikom vojnika uz pomoć baruta, topova i pušaka koji su bljuvali vatru i uz pomoć stotina konja. Asteke kao i Maje prvi put su videle oganj iz topova ali i pored toga oni bi lako savladali nekoliko stotina Španaca da nisu verovali da konji zajedno sa jahačima čine jednu celinu, tj. nepoznato biće. Skoro dobrovoljno se predali jer su verovali u svoju viševjekovnu legendu po kojoj je njihov bog Kecalcoatl živeo sa njima 52 godine i jednog jutra je odjahao na nebo na leđima pernatih zmija. Pre nego što je pošao on je obećao da će se vratiti za 52 godine i sada kada se pojavio Korteza oni su ga dočekali kao svog boga..

Već i sama vožnja od Meksiko Sijeta na jug kroz šume pinija, stepa pune kaktusa i bodljikavog grmlja, vatromet hibi skusa i bugenvileja, orhideja svih mogućih boja što vise u žardinjerama duž puta koji se penje na 2.800 metara nadmorske visine predstavlja san o nadmoćnosti našeg prelepog sveta. Za uzanu subtropsku dolinu Karnavaka kroz koju sam se vozio šarenim autobusom verovatno ne postoji više ni jedna jarka boja koja nije našla svoje mesto na njemu. Klima je blaga njive plodne dok su ljudi ljubazni i strpljivi za naše evropske pojmove i prilično spori. Vijuga odličan put sa slikovitim internacionalnim oznakama i tek na 1500-tom metru nadmorske visine jedna tabla pokazuje put za Šočikalko koji se nalazi na brdu nastalom od kratera vulkana.

Ovde je nastao astronomski centar sa jedinstvenom opservatorijom. Šočikalko u prevodu znači „mesto cvetnih kuća.“ Shvatiće se zašto se tako zove samo ako se baci pogled levo ili desno. Dolinom dominiraju pored mnogo otkopanih građevina, dve piramide, postavljene u pravcu sever-jug. Jedinstvena atrakcija zbog koje sam došao nalazi se pod zemljom. Stubovi su ukopani u stenu i svi podzemni hodnici čine opservatoriju koja ima samo jednu osmatračnicu deset metara pod zemljom. Na samom vrhu nalazi se jedan otvor čiji zidovi formiraju jedan šestougao. Nisam slučajno izabrao baš 20. Jun da dođem ovde. Kada 21. Juna u podne sunce dođe iznad otvora počinje velika čarolija. Doživeo sam ekvinočije, što znači ravnodnevica u podzemnoj komori u stenama. Izuzev difuznog okruglog svetla na tlu ne vidi se ni prst pred okom. Oko podneva dolaze Indijanci sa zapaljenim svećama u ovu prostoriju. Amajlije i posude sa vodom koju donose sa sobom postavljaju na sredinu i čekaju nebesku svetlost koja treba da osvetli amajlije i vodu. Sunce se polako diže i njegova svetlost pada polako kroz šestougao u okviru u komoru u kojoj se mi nalazimo. Ovo se dešava tačno u podne, 21. juna. Prvo počinju da klize zraci po zidovima, snop svetlosti postaje sve širi, dok potpuno ne ispuni otvor i celu komoru pod zemljom. Iznenada počinje refleksija svetlosnih kaskada od tla u svim pravcima i one obasjavaju sve oko sebe kao neki laserski zraci. Niko za sada nije objasnio ovaj efekat koji traje 30 minuta dovoljno dugo da se ispita. Prostorija za to vreme sija kao da je sva od kristala. Čemu čitava čarolija? Ko je izmislio ekscentričnu igru sunčeve svetlosti? Ko je izračunao stepen nagiba otvora za upad sunčeve svetlosti tačno 21. Juna u 12 časova? Ko je konstruisao šestougao otvor da bi ukazao na šest boja spektra? Da li je ovde dole materijal obrađen da bude vidljiv samo pod polarizovanom svetlošću, ili se dole nalazi fluorescentni kamen? Ovo su pitanja bez odgovora. Dokle je to dosezalo znanje jednog naroda iz kamenog doba? Sigurno se zna da Asteke i Maje sa svojim naučnim znanjima to nisu bile u stanju da proračunaju tako nešto, ali je teško da se odgonetne taj fenomen i na sadašnjem nivou nauke. Pošto nema odgovora, nameće se onda sam logičan odgovor da je to „delo“ bogova ili drugačije rečeno ljudi koji su došli iz svemira i svakako su želeli da ostave tragove o svom dolasku. Upravo ja pokušavam da idem tim tragovima da bih sklopio celinu.

Prateći trag nastavljam dalje kroz Meksiko, a Meksiko je divna zemlja koja ima skoro sve, naftu, zlato, srebro. Put me je sada vodio dalje na zapad, tako da sam naišao na najveći rudnik srebra u svetu, Tasko. Tamo je upravo bio festival muzike, tzv. Fiesta Meksikana. Muzičari su marširali ulicama, na svim trgovima bilo je puno ljudi koji su igrali u ritmu muzike kako je to već uobičajeno u ovoj prelepoj zemlji. Ljudi su se tiskali uz zidove zgrada jer su restorani sa terasama bili prepuni mahom turistima. Na samom trgu je bila bina a na njoj su se smenjivali učesnici u predivnim šarenim narodnim nošnjama, muškarci sa obaveznom sombrom. Ali put me je vodio dalje u najlepše svetsko letovalište Akapulko stecište svih onih kojima je stalo da uz mnogo para kažu da su letovali u Akapulku a tu možete videti mnogo poznatih ličnosti iz sveta filma, muzike, sporta i politike. Mene je privlačio jedan spektakl a to je Voladores, odnosno leteći indijanci. Imao sam ubrzo prilike da ih vidim u jednoj atraktivnoj predstavi namenjenoj mahom turistima zbog skupih karata. Posle neizostavnih i nezaboravnih marijačija čiji odjek gitara i truba još dugo odzvanja u mojoj glavi preda mnom se ukazao prizor zbog koga sam prevalio toliki put od koga zastaje dah. Na sred bine stajao je metalni jarbol visok 50 metara, a pet indijanaca u crvenim pantalonama sa šarenim prstenovima na nogavicama, u belim košuljama i sa kapama živih, drečavih boja trčali su

u krug. Četvorica su svirala u frule dok je peti udarao u bubanj i sve se odigravalo na maloj platformi na visine od 50 metara. Plesali su u ekstazi, noge su im cupkale u taktu muzike. Sada svi zakačinju konopac na gležanj desne noge dok svira samo jedan Indijanac i kada je muzika prestala to je bio znak da se preostala četiri Indijanca bace u ponor sa jarbola. To izgleda kao usporen pad jer je konopac bio obmotan oko jarbola a odmotavao se obrtanjem voladoresa. U širokim krugovima su kružili oko jarbola, raširenih ruku kao da lete a i to ima svoje značenje. Četiri Indijanca okrenula su se 13 puta a to je pedeset i dva kruga, a pedeset i dva je ciklus kalendara Maja. Svake pedeset druge godine Maje su plašile povratka bogova i svake pedeset druge godine tražile su nebeske pravce univerzuma. Četiri hrabra Indijanca otelotvoravali su simbol i imitirali taj mitski događaj. Ko su bili taj narod Maja? Ko su bili njihovi preci? Da bi se napravila paralela između tog mita i stvarnosti, vredelo je takođe pogledati još jednu atrakciju u Akapulku a to je skakanje u vodu, odnosno u Tihog okean sa stene koja se zove Ke Brada. Sa te stene mnogi mladi ljudi iz celoga sveta dokazuju svoju hrabrost, a skače se sa nekoliko spratova, od 50 do 200 metara, ko je koliko sposoban oni sami biraju visinu i rizik koji ona nosi sa sobom a ona nažalost odnosi svoj danak svake godine. Voda Tihog okeana toliko je gusta da pomaže mnogim neplivačima jer je teško potonuti ali zato odmaže skakačima sa Ke Brade.

Ono što karakteriše Akapulko jeste na desetina kilometara duge plaže, tačnije ceo niz plaža s tropskom klimom vlažnog vazduha, sa sitnim žućkastim peskom i vetrovima uzburkanim morem koji često valjaju džinovske talase visoke i po koju desetinu metara. Ipak, ovo su najčuvnije plaže ne samo cele Amerike, već i celoga sveta. Naročito je mnogo gostiju iz SAD u bilo koje doba godine. Moderni hoteli su rasejani uzduž obale a ovaj u kome sam ja odseo zove se Montezuma sa nekih tridesetak spratova, na samoj obali mora, u miljeu gustog tropskog rastinja s mnogim fontanama i vodoskocima, sa bazenima slatke vode, sa barovima u samom bazenu ali takođe i sa barovima i klubovima u samom hotelu, s noćnim životom koji nikada ne posustaje. Sem mene Jugoslovena (u to vreme) hotel je pun gostiju svih drugih rasa i nacija bez izuzetaka i ja sam se u tom šarenilu izvrsno osećao. Kroz tropske pejzaže napuštam Akapulko vožnjom između Pacifika i obronaka Siera Madre, čiji pojedini vrhovi prelaze i 3700 m. nadmorske visine. Put vodi najpre prema jugoistoku da bismo se uskoro uputili ka unutrašnjosti meksičkog kopna, putem koji vijuga, penje se blagim usponima prolazi kroz retko naseljena mesta manje ili više pošumljene predele, kroz pašnjake s bujnom zelenom travom. Kaktusa ima sve više i više kako odmičemo prema unutrašnjosti kopna. Ne može čovek zapravo osetiti šta je kaktus dok ne dođe u Meksiko, a ima ih više od 800 vrsta, a onda kakvi sve oblici, čas kuglasti, čas člankoviti pa onda u vidu čunka. Kakva razlika od onih sirotih oblika kaktusa što sam ih gledao u Evroopi, u saksijama. Izgleda da kaktus svu svoju lepotu pokazuje samo slobodan, u prirodi i sad mi je jasno zašto Meksiko u svom grbu ima kaktus. Kaktusi su na prostorima Meksika prethodili svim blagorodnim biljkama, prethodio je i kukuruzu, koji je ovde ono što je pirinač za Aziju ili što je pšenica bila za Evropu. Duž aleja kaktusa, koje niko nije zasadio dolazeći sa severa Asteci su došli u svoju novu domovinu i kaktusi su im bili vodiči, kaktusi su ih hranili i pojili i po kaktusu su i nazvali svoje prebivalište „Tenochtitlan“ a što prevedeno sa njihovog jezika na naš znači kaktus na kamenu. Danas je to ogroman grad koji se zove Meksiko (Mexico).

Naš put vodi kroz saveznu državu Oahaka sa istoimenim glavnim gradom kroz koji prolazimo i skrećemo prema brdu Monte Alban koji je jako blizu ovog grada. Ustvari to čudesno brdo je bio grad koji su Španci nazvali Monte Alban a nekada su ga Indijanci nazivali planinom tigrova. Posle nestanka stanovnika tog grada-brda čitavih četrsto godina nije bio otkriven.

Ne zna se šta se desilo sa stanovnicima koji su odjednom nestali, ali se dobro zna šta je otkriveno tu i to sam imao prilike da vidim i da se upoznam sa tim čudnim brdom, gradom. Sve je to otkriveno tek u 20.-tom veku ili bolje reći otkopano. Piramide nalik na blistave stepenice koje vode u unutrašnje prostore neba. Hramovi s predvorjima za hiljade Indijanaca opservatorija, s posmatračnicom uklesanom u pećini, stadion sa 120 redova kamenih sedišta pod uglom a po razmerama nepoznatim ni u doba Rimljana ni u doba Grčke. Groblje sa stotinama poređanih grobova od kojih ni jedan ne smeta drugom. Šareni mozaici, freske sa likovima, prizorima, simbolima, hijeroglifima. Svuda unaokolo skulpture, poprsja izobličanih i dostojanstvenih lica i sve to savršeno modelirano do filigranskih detalja. Pa onda nakit, koji je proneo svetom glas o iskopinama na Monte Albanu. Zlatna maska preko čijeg nosa i obraza je navučena dekoracija od ljudske kože! Lepeze od perja guetzal ptice kakve nije imala ni jedna carica Vizantije, ni jedna indijska maharani, ni jedna savremena milijarderka, a ove mrtve Indijanke, te „divljakuše“ imaju ih i u grobu. I sve je to ostalo neotkriveno punih 400 godina. Korteze je umro ne otkrivši da na zemlji koju je prisvojio leži basnoslovno blago vrednije od blaga Monteume. Grad na Monte Albanu bio je grad bogova, ali ko je podigao taj grad, i kada? Ko su bila plemena koja su pre dolaska Španaca ovde živela u podnožju planine tigrova da ne kažemo Monte Albana? Ko su bili graditelji i

arhitekta tih paganskih katedrala? Otkuda im materijal? Planina tigrova je ekshumirana pod vodstvom profesora Alfonsa Casoa, tog meksičkog Šliemana, dokazavši da najstariji radovi potiču iz epohe „basketmejkera“, čije je postojanje ustanovljeno prema nalazima na jugoistoku SAD. Jesu li to bili prastanovnici Amerike, Mongoli ili Eskimi, došli ovamo iz Azije, ili ljudi sa Atlantide, ili možda narod izgubljenog plemena Izraela? Ili su to bili Olmeci, za koje znamo da su došli iz „Zemlje gume“ na obali Meksičkog zaliva koji su se tetovirali, temena brijali, brusili i crnili zube, o nosevima nosili obruče, obrezivali svoje dečake, navlačeći preko svoga lica kožu oderanu s lica neprijatelja, ispovedali svoje grehe, javno se parili sa životinjama, i imali kalendare sa godinom od 18 meseci? Ili su to možda bili Zapoteci, koji su došli posle Olmeka, i koji još i danas nastanjuju ovaj kraj, i koji su do pre nekoliko decenija govorili samo jezik „zapotečki“! Došli su zatim Mihteci srušili vlast Zapoteka a planinu tigrova su od tada pa za mnoge generacije posle upotrebljavali kao trđavu, kao sportsko igralište, kao zvezdarnicu, kao panteon, a pre svega kao mesto kulta.

Prema nekim znacima, Mehteci su svoje svetište napustili pre dolaska Španaca ovde ali se ne zna zašto. Da li zbog unutrašnjih sukoba da li zbog sukoba sa nepokornim Zapotecima ili zbog gladnih godina ili zbog rasula religije ili zbog najezde nepoznatog neprijatelja? Ali koga i kada? To se ne zna.

Pouzdana se zna da je 250 Kortezojih vojnika 1522. godine osvojilo ovaj grad dok se Indijancima gubi svaki trag. Zna se samo da se indijancima gubi trag.